

Dosarul nr. 2ra-479/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. C. Vârlan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, E. Palanciuc, A. Malîi)

DECIZIE

17 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Carolina Savițchi, reprezentată de avocatul Dorin Melinteanu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă

împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc, casată hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 11 august 2016, SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc au depus cerere de chemare în judecată împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă.

În motivarea acțiunii au invocat că pârâta, având scop meschin de a-i leza intenționat onoarea, demnitatea și reputația profesională, a înaintat nejustificat multiple plângeri și sesizări în adresa organelor de stat cu abilități de control fiscal, judiciar etc.

Astfel, la 7 august 2015, în temeiul plângerii depuse de Carolina Savițchi, fosta angajată a SRL „Gama Avia”, la SUP IP Rîșcani al DP mun. Chișinău, a fost

pornită cauza penală nr. 2015021771 conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute la art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Au menționat că potrivit ordonanței de pornire a urmăririi penale, în luna aprilie 2015, persoane neidentificate de către organul de urmărire penală din cadrul administrației SRL „Gama Avia” au falsificat semnătura din dispoziția de achitare a salariului din luna aprilie 2015 emisă de administrația SRL „Gama Avia” pe numele Carolinei Savițchi, angajată a firmei pe atunci.

Prin ordonanțele de ridicare din 9 septembrie 2015, organul de urmărire penală, în vederea depistării ridicării dispoziției de achitare a salariului din luna aprilie 2015 emisă SRL „Gama Avia” pe numele Carolinei Savițchi, precum și altor documente, inclusiv care se conțin pe suporturi electronice, utilizate la comiterea infracțiunii date, a dispus efectuarea ridicării din incinta întreprinderii din oficiul situat pe str. Pușkin 52 mun. Chișinău, a unsprezece borderouri de plată, inclusiv a două borderouri de achitare a salariului din luna aprilie 2015 emise de factorii de decizie a SRL „Gama Avia” pe numele Carolinei Savițchi.

Ca urmare, prin ordonanța din 10 septembrie 2015 a organului de urmărire penală, în conformitate cu prevederile art. 255 CPP, administratorul SRL „Gama Avia” Ghenadie Balaniuc a fost recunoscut în calitate de bănuít în cauza penală nr. 2015021771 privind comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

A relatat că în cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală s-a stabilit că infracțiunea de care au fost acuzați nici nu a avut loc, iar prin raportul de expertiză s-a demonstrat că toate semnăturile de pe borderourile de plată a salariului pentru luna aprilie 2015, au fost efectuate personal de Carolina Savițchi.

Astfel, la 9 decembrie 2015, prin ordonanța Procuraturii sect. Rîșcani mun. Chișinău, a fost încetată urmărirea penală pe cauza dată și clasat procesul penal pe motivul lipsei componenței de infracțiune.

Având în vedere că acțiunile ilegale săvârșite de pârâtă cad sub incidența prevederilor art. 311 alin. (1) Cod penal, la 4 ianuarie 2016, au solicitat organelor de drept competente tragerea la răspundere conform legii a Carolinei Savițchi care cu bună-știință a făcut o denunțare calomnioasă, prin care SRL „Gama Avia” și administratorul acesteia Ghenadie Balaniuc au fost acuzați neîntemeiat de săvârșirea unei infracțiuni care nu a avut loc.

Prin ordonanța emisă de Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău la 29 februarie 2016, în urma efectuării acțiunilor de urmărire penală s-a stabilit că la 7 august 2015, Carolina Savițchi, fiind preîntâmpinată contra semnătură de răspundere penală în conformitate cu prevederile art. 311 Cod penal, a depus o plângere la OUP al IP Rîșcani al DP mun. Chișinău, urmărind scopul învinuirii persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul SRL „Gama Avia” care au falsificat semnătura acesteia din dispoziția de plată a salariului din luna aprilie 2015, emisă de întreprindere pe numele acesteia.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Carolina Savițchi a comis infracțiunea prevăzută la art. 311 alin. (1) Cod penal, și-a recunoscut integral vinovăția imputată, menționând că se căiește sincer de cele comise.

A evidențiat că la 25 februarie 2016, apărătorul Carolinei Savițchi, Pavel Grițco a depus o cerere, prin care a solicitat aplicarea în privința învinuitei Carolina Savițchi a prevederilor art. 55 Cod penal.

Ca urmare, prin ordonanța emisă de Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău privind încetarea urmăririi penale cu tragerea la răspundere contravențională din 29 februarie 2016, a fost încetată urmărirea penală pe cauza penală nr. 2016020005 în privința Carolinei Savițchi în legătură cu eliberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, cu aplicarea amenzii în mărime de 50 de unități convenționale (1000 de lei).

A accentuat că pârâta le-a adus injurii, fapt confirmat prin răspunsul acordat de Inspectoratul de Poliție Rîșcani mun. Chișinău nr. 1400 din 29 iunie 2015.

Având în vedere prevederile pct. 10 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată a unor prevederi a Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 7 din 24 decembrie 2012 și reieșind din faptul că dâșii nu au intenționat să falsifice și niciodată nu au falsificat semnăturile din dispozițiile de achitare a salariilor/nu încălcat legislația muncii, fapt care este confirmat irevocabil, devine evidentă și lipsa de suport factologic a afirmației privind nerespectarea legislației muncii de către administrația SRL „Gama Avia”/falsificarea semnăturilor pe dispozițiile de plată.

Concluziile expuse de pârâtă în fața Inspectoratului de Stat al Muncii, a SUP IP Rîșcani al DP mun. Chișinău și a Procuraturii sect. Rîșcani mun. Chișinău constituie defăimarea calomnioasă în fața organelor menționate.

În asemenea condiții, incriminarea coreclamanților în acțiunile de fals în acte și încălcarea legislației este o judecată de valoare care nu se bazează pe nicio circumstanță de fapt, fiind lansată cu scopul de a denigra imaginea întreprinderii, demnitatea și onoarea administratorului acesteia și a demasca motivele de fapt ale pârâtei - intimidarea lor.

Cu referire la prevederile art. 16 Cod civil, art. 3 alin. (3) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și reieșind din faptul că SRL „Gama Avia” este una dintre cele mai mari Agenții de turism din Republica Moldova, care se bucură de o înaltă reputație profesională atât pe plan intern, cât și internațional, precum și de o înaltă apreciere pozitivă a societății, au evidențiat că răspândirea informațiilor defăimătoare cu privire la neexecutarea obligațiilor contractuale și încălcarea legislației în vigoare, a adus o atingere gravă reputației profesionale a întreprinderii.

Ca urmare, prin răspândirea de către pârâtă a unor fapte false și emiterea unor judecăți de valoare lipsite de suport factologic suficient a fost cauzat un însemnat prejudiciu material și moral administratorului SRL „Gama Avia” Ghenadie Balaniuc.

În ceea ce privește prejudiciul material cauzat SRL „Gama Avia”, au subliniat că în urma relatării informațiilor defăimătoare, managementul companiei a fost periclitat, iar întreprinderea a avut dificultăți la ducerea evidenței contabile, deoarece au fost ridicate borderourile de plată, inclusiv cele pentru anul 2015, administratorul întreprinderii a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală nr. 2015021771 privind comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (2) lit. b)

Cod penal, ceea ce a făcut dificilă încheierea contractelor comerciale pentru procurarea serviciilor turistice cu partenerii din străinătate.

Totodată, activitatea angajaților SRL „Gama Avia” a fost perturbată, deoarece compania a fost supusă controalelor inopinate din partea Inspectoratului Fiscal de Stat și a Inspectoratului Muncii, au fost efectuate percheziții cu ridicări de acte și informații în format electronic.

Prejudiciul moral cauzat administratorului SRL „Gama Avia” Ghenadie Balaniuc este unul esențial, deoarece începând cu luna iunie 2015, pârâta, în mod sistematic, prin telefon, direct prin plângerile sale față de organele de control și de urmărire penală, a subminat onoarea și demnitatea acestuia.

Și-au întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 16 Cod civil, Legii privind libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 4, 5, 7, 35, 166-167 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, obligarea Carolinei Savițchi să nu defăimeze și să denigreze imaginea și reputația profesională a SRL „Gama Avia” și onoarea directorului Ghenadie Balaniuc, încasarea din contul Carolinei Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” cu titlu de prejudiciu material a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportată ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 10000 de lei cu titlu de despăgubire pentru defăimarea și denigrarea imaginii și reputației profesionale a SRL „Gama Avia”, încasarea din contul Carolinei Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc cu titlu de prejudiciu material a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportată ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă.

La 28 iunie 2016, SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc au depus cerere de chemare în judecată concretizată, solicitând admiterea acesteia, obligarea Carolinei Savițchi să nu defăimeze și să denigreze imaginea și reputația profesională a SRL „Gama Avia” și onoarea directorului Ghenadie Balaniuc, încasarea cu titlu de prejudiciu material din contul Carolinei Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportată ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 10000 de lei cu titlu de despăgubire pentru defăimarea și denigrarea imaginii și reputației profesionale a SRL „Gama Avia”, încasarea cu titlu de prejudiciu material din contul Carolinei Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportată ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă.

Prin hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost respinsă acțiunea ca prescrisă.

Prin decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc, casată

hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasată de la Carolina Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” suma de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzei penale și suma de 100 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat, în total 7100 de lei. În rest, cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

A fost încasată de la Carolina Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc suma de 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzei penale, suma de 2000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în cauza civilă și suma de 100 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat, în total suma de 10100 de lei. În rest, cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

La 15 ianuarie 2019, Carolina Savițchi, reprezentată de avocatul Dorin Melinteanu a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o neîntemeiată atât din punct de vedere a dreptului material, cât și a dreptului procedural, care contravine și nu coroborează cu probele anexate la materialele cauzei, drept tendențioasă cu încălcarea drepturilor ei.

A obiectat că anterior adresării în instanța de judecată și în termenul stabilit de Legea privind libertatea de exprimare, intimații urmau să se adreseze cu o cerere prealabilă cu înaintarea pretențiilor, dânsa urmând să o examineze în corespundere cu prevederile art. 16 din Legea menționată.

A precizat că ordonanța emisă de Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău privind încetarea urmăririi penale cu tragerea ei la răspundere contravențională din 29 februarie 2016 a fost eliberată părților la 25 martie 2016.

Prin urmare, cererea prealabilă urma a fi expediată în perioada 25 martie – 14 aprilie 2016, iar la materialele cauzei este anexată somația din 25 iulie 2016, recepționată de ea la 3 august 2016, fapt confirmat prin avizul de recepție.

Reieșind din cele menționate, a accentuat că prima instanță corect a constatat că intimații au omis termenul de prescripție de 20 de zile în interiorul căruia urmau să înainteze cererea prealabilă cu privire la dezmințirea informației și repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

Astfel, intimații au omis termenul de prescripție de 20 de zile în interiorul căruia urmau să înainteze cererea prealabilă cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În consecință, se constată că în privința pretențiilor menționate se întrunesc temeiurile legale pentru scoaterea cererii de pe rol.

Instanța de apel, în susținerea soluției adoptate, eronat a considerat că termenul de adresare a cererii de chemare în judecată nu a fost omis, concluzionând că raportul juridic în speța dată nu ține de libertatea de exprimare și nu este reglementat de Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, calificându-le ca rapoarte ce țin de autenticitatea informației referitor la învinuirea unei persoane de săvârșirea unei infracțiuni.

În concluzie, a obiectat că instanța de apel și-a depășit limitele de judecare a apelului prin faptul că s-a expus asupra pretențiilor care nu au fost criticate în cererea de apel, contrar prevederilor art. 373 alin. (1) și (2) CPC.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 25 octombrie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 127), însă careva date care ar confirma recepționarea acestora de către recurentă la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 15 ianuarie 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. b) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, la 7 august 2015, în temeiul plângerii depuse de fosta angajată a SRL „Gama Avia” Carolina Savițchi, de către ofițerul superior urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Rîșcani al Direcției de poliție mun. Chișinău, locotenent major de poliție Vasili Guzun, a fost pornită urmărirea penală nr. 2015021771, conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Codul penal, de către factorii de decizie a SRL „Gama Avia” (f. d. 14).

Prin ordonanța ofițerului superior urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Rîșcani al Direcției de poliție mun. Chișinău, locotenent major de poliție Vasili Guzun din 10 septembrie 2015, Ghenadie Balaniuc a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală nr. 2015021771 privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, iar prin ordonanța din 9 decembrie 2015 a procurorului în Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău, a fost scos integral de sub urmărire penală Ghenadie Balaniuc și clasat procesul penal intentat în

privința lui Ghenadie Balaniuc, administrator al SRL „Gama Avia”, din motivul lipsei componente de infracțiune (f. d. 22, 23-24).

Este cert și faptul că la 9 decembrie 2015, de către Inspectoratul de Poliție Rîșcani a fost pornită cauza penală nr. 2016020005, în privința Carolinei Savițchi, conform semnelor constitutive ale componente de infracțiunii prevăzute de art. 311 alin. (1) Cod penal, denunțarea cu bună știință falsă, în scopul de a-l învinui pe cineva de săvârșirea unei infracțiuni, făcută unui organ sau unei persoane cu funcție de răspundere, care sunt în drept de a porni urmărirea penală, aceasta fiind învinuită de faptul că, fiind preîntâmpinată contra semnătură de răspundere de răspundere penală pentru denunțare falsă (art. 311 Cod penal), a depus o plângere la OUP al IP Rîșcani al DP mun. Chișinău, urmărind scopul învinuirii persoanelor cu funcții de răspundere a SRL „Gama Avia”, care au falsificat semnătura acestora din dispoziția de plată a salariului pe luna aprilie 2015, emisă de către SRL „Gama Avia” pe numele Carolinei Savișch.

Iar prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău din 29 februarie 2016, a fost încetată integral urmărirea penală pe cauza penală nr. 2016020005 în privința Carolinei Savițchi, în legătură cu liberarea de la răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, acestei fiindu-i aplicată o amendă în mărime de 50 unități convenționale, ce constituie suma de 1000 de lei și clasat procesul penal (f. d. 27).

SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc înaintând acțiunea în judecată împotriva Carolinei Savițchi, cu ulterioarele concretizări, au solicitat obligarea Carolinei Savițchi să nu defăimeze și să denigreze imaginea și reputația profesională a SRL „Gama Avia” și onoarea directorului Ghenadie Balaniuc, încasarea cu titlu de prejudiciu material din contul Carolinei Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportată ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 10000 de lei cu titlu de despăgubire pentru defăimarea și denigrarea imaginii și reputației profesionale a SRL „Gama Avia”, încasarea cu titlu de prejudiciu material din contul Carolinei Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc a sumei de 5000 de lei ce reprezintă suma cheltuielilor de judecată suportate ca urmare a examinării dosarelor penale pornite ca rezultat al denunțului calomnios al pârâtei și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia de a respinge acțiunea înaintată de SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc, ca prescrisă.

La adoptarea unei asemenea soluții, prima instanță, cu referire la prevederile art. 15 alin. (1), 17 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, a concluzionat că reclamantii au omis termenul de prescripție de 20 zile în interiorul căruia urmau să înainteze cerere prealabilă cu privire la dezmințirea informației și încasarea prejudiciului material și moral.

Judecând apelul declarat de către SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc, instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii, prin care a încasat de la Carolina Savițchi în beneficiul

SRL „Gama Avia” suma de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzei penale și suma de 100 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat, în total suma de 7100 de lei și în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc suma de 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzei penale, suma de 2000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în cauza civilă și suma de 100 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de taxă de stat, în total suma de 10100 de lei. În rest, cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

În susținerea poziției sale, instanța de apel a reținut că raporturilor juridice existente în prezenta cauză nu sunt reglementate de prevederile Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, dar de cele a art. 16 Cod civil.

Astfel, cu referire la prevederile art. 16, 1398 alin. (1), 1422 alin. (1) și (2) Cod civil, a considerat instanța de apel ca întemeiate parțial pretențiile SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc din acțiune privind încasarea de la Carolina Savițchi a prejudiciului moral cauzat, prin faptul că în rezultatul acțiunilor ilicite ale ultimei, SRL „Gama Avia” și directorul acesteia - Ghenadie Balaniuc au fost cercetați penal, ultimul având calitatea de bănuț în cauza penală nr. 2015021771, intentată în baza semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Instanța de recurs observă, însă, că deși instanța de apel întemeiată a reținut că la caz nu au relevanță prevederile Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, în același timp a interpretat și aplicat eronat dispozițiile art. 16 Cod civil, considerate ca incidente speței, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs va reține că, potrivit prevederilor art. 7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010,

(1) orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

(2) Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții:

- a) este falsă;
- b) este defăimătoare;
- c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

(3) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(4) Persoana lezată prin răspândirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții:

- a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient;
- b) au un caracter defăimător;
- c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

(5) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(6) Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții:

a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;

b) permite identificarea persoanei vizate.

(7) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(6) poate solicita exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(8) Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor.

La fel, și art. 16 Cod civil în *vigoare la acel moment*, stipulează că,

(1) orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale.

(2) Orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

(3) La cererea persoanelor interesate, se admite apărarea onoarei și demnității unei persoane fizice și după moartea acesteia.

(4) Dacă informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspândită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.

(5) În cazul în care un document emis de o organizație conține informații care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională, instanța de judecată o obligă să înlocuiască documentul.

(6) În alte cazuri decât cele prevăzute la alin.(4) și (5), modalitatea de dezmințire a informațiilor care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională se stabilește de către instanța de judecată.

(7) Persoana lezată în drepturile și interesele sale, ocrotite de lege, prin publicațiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia

(8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspândită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel. Cuantumul despăgubirilor pentru prejudiciul moral trebuie să fie rezonabil și să se determine ținându-se cont de:

a) caracterul informațiilor răspândite;

b) sfera de răspândire a informațiilor;

c) impactul social asupra persoanei;

d) gravitatea și întinderea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate;

e) proporționalitatea între acordarea despăgubirilor și gradul în care reputația a fost lezată;

f) gradul de vinovăție al autorului prejudiciului;

g) măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate

h) publicarea rectificării, replicii sau dezmințirii până la pronunțarea hotărârii judecătorești;

i) alte circumstanțe relevante pentru cazul dat.

(9) Dacă identificarea persoanei care a difuzat informația ce lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională a unei alte persoane este imposibilă, aceasta din urmă este în drept să adreseze în instanță de judecată o cerere în vederea declarării informației răspândite ca fiind neveridică.

Așadar, din interpretarea juridică a dispozițiilor legale precitate, care, indubitabil, au aceeași concepere, este de înțeles că Legea cu privire la libertatea de exprimare este o lege organică care cuprinde norme juridice speciale, iar având în vedere că această lege a fost adoptată după intrarea în vigoare a Codului civil, conținutul art. 16 din Codul civil urmează a fi interpretat prin prisma prevederilor legii menționate.

În raport de aceste precizări, instanța de recurs va reține prevederile art. 8 lit. c) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, potrivit căreia nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută în cererile, scrisorile sau plângerile cu privire la încălcarea drepturilor și a intereselor legitime, expediate autorităților publice pentru examinare.

Prin urmare, din textul normei date se desprinde cu claritate că legiuitorul a stabilit o categorie de relații de ordinea răspândirii informațiilor care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională, ce se bucură de imunitate în raport cu procesele de defăimare, și nu vor putea fi judecate prin prisma Legii cu privire la libertatea de exprimare, respectiv și a art. 16 Cod civil, or, articolul 8 lit. c) din legea enunțată, enumeră exhaustiv aceste categorii, în șirul cărora se includ și cerințele despre dezmințirea informațiilor, cuprinse în hotărârile și sentințele judiciare, demersurile în scris (verbale) și depozițiile martorilor adresate anchetei sau instanței judecătorești în procesul soluționării altei cauze, în ordonanțele organelor de anchetă și administrative, în hotărârile organelor puterii și administrației de stat, comisiilor de atestare și în alte documente oficiale, pentru atacarea cărora legislația prevede o altă cale.

În acest context, în speță, instanța de recurs notează că SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc au înaintat prezenta acțiune împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, ca urmare a pornirii urmăririi penale, conform semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Codul penal, de către factorii de decizie a SRL „Gama Avia”, în temeiul plângerii depuse de fosta angajată a SRL „Gama Avia”, Carolina Savițchi, la care prin ordonanța din 9 decembrie 2015 a procurorului în Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău a fost clasat procesul penal (f. d. 23-24).

La fel, SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc și-au întemeiat acțiunea și pe faptul că la 9 decembrie 2015, de către Inspectoratul de Poliție Rîșcani a fost pornită cauza penală nr. 2016020005 în privința Carolinei Savițchi, conform semnelor constitutive ale componenței infracțiunii prevăzute de art. 311 alin. (1) Cod penal, care prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Rîșcani

mun. Chișinău din 29 februarie 2016 a fost încetată, în legătură cu liberarea de la răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională a Carolinei Savițchi.

Drept urmare, se atestă incontestabil că raportului juridic existent în prezenta cauză nu sunt relevante dispozițiile Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, cât și a art. 16 Cod civil, norme care, după cum a fost deja menționat, nu pot fi aplicate distinct.

Or, prin sesizarea organului de drept într-o verificare a legalității diferitor fapte și circumstanțe, s-a realizat un drept constituțional, iar însăși faptul pornirii urmăririi penale în privința factorilor de decizie a SRL „Gama Avia” și ulterior, clasării acesteia, țin de competența organelor de drept, nefiind imputabilă recurenței Carolina Savițchi, astfel încât declarațiile Carolinei Savițchi în adresa organelor de urmărire penală, prin prisma art. 8 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, nu pot fi reținute la categoria celor defăimătoare pentru intentarea unei acțiuni în acest sens.

Pe de altă parte, nici faptul că la 9 decembrie 2015, în privința Carolinei Savițchi a fost pornită cauza penală conform semnelor constitutive ale componenței infracțiunii prevăzute de art. 311 alin. (1) Cod penal - denunțarea cu bună știință falsă, în scopul de a-l învinui pe cineva de săvârșirea unei infracțiuni, făcută unui organ sau unei persoane cu funcție de răspundere care sunt în drept de a porni urmărirea penală, și, care prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Rîșcani mun. Chișinău din 29 februarie 2016, a fost încetată, în legătură cu liberarea de la răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, nu constituie temei de admitere a acțiunii prin prisma prevederilor Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, respectiv și a art. 16 Cod civil și încasare a prejudiciului moral.

Și asta deoarece, la caz dispozițiile art. 1398 alin. (1) Cod civil care prevăd că, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune, urmează a fi aplicate în coroborare cu dispozițiile art. 58-61 Cod de procedură penală, temeiuri ce nu au fost invocate de către SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc la depunerea cererii de chemare în judecată și nici pe parcursul examinării cauzei în prima instanță.

Instanța judecătorească, însă, nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acțiunii, fapt de direct rezultă din prevederile art. 60 alin. (4) CPC, cât și art. 240 alin (3) CPC, care, la fel, indică că instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Distinct de cele menționate, în speță, se constată că nici prima instanță și nici instanța de apel nu au calificat corect din punct de vedere juridic acțiunea cu care au fost învestite, ce a dus la emiterea unei soluții greșite.

Sub aspectul celor relatate, nu pot fi admise cerințele SRL „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, prin obligarea Carolinei Savițchi să nu mai defaimeze și să denigreze imaginea și reputația profesională a SRL „Gama Avia” și onoarea directorului Ghenadie Balaniuc, precum și încasarea prejudiciului moral, acestea urmând a fi respinse ca neîntemeiate, fapt ce dictează casarea atât a hotărârii primei instanței cât și deciziei instanței de apel.

În alt aspect, instanța de recurs remarcă că SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc, au solicitat prin acțiunea depusă și încasarea de la Carolina Savițchi a prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate de către SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc în cadrul cauzei penale nr. 2015021771 pornită pe faptul falsificării semnăturii din dispoziția de achitare a salariului din luna aprilie 2015, emisă de către factorii de decizie a SRL „Gama Avia” și recunoscut Ghenadie Balaniuc, administrator al SRL „Gama Avia” în calitate de bănuț, și cauzei penale nr. 2016020005 intentată în privința Carolinei Savițchi, conform semnelor constitutive ale componenței infracțiunii prevăzute de art. 311 alin. (1) Cod penal, denunțarea cu bună știință falsă, în scopul de a-l învinui pe cineva de săvârșirea unei infracțiuni, făcută unui organ sau unei persoane cu funcție de răspundere, care sunt în drept de a porni urmărirea penală.

Astfel, la acest capitol, instanța de recurs va reține prevederile art. 14 alin. (1) și (2) Cod civil, *în vigoare la acel moment*, potrivit cărora persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel, se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Prin prisma acestor prevederi legale, actele cauzei denotă incontestabil că Ghenadie Balaniuc a achitat Cabinetului Avocatului „Istrate Iaroslav” suma de 5000 de lei pentru serviciile juridice în cadrul cauzei penale, fapt confirmat prin bonul de plată seria EA nr. 259749 din 10 septembrie 2015 (f. d. 28).

La fel, și SRL „Gama Avia” a achitat Cabinetului Avocatului „Istrate Iaroslav” suma de 5000 de lei pentru serviciile juridice în cadrul cauzei penale, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 20 din 28 ianuarie 2016 (f. d. 29).

În același timp se va menționa că, deși instanța de apel corect a ajuns la concluzia temeiniciei cerinței SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc cu privire la repararea prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate de către SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc în cadrul cauzei penale, instanța de recurs notează că decizia instanței de apel nu poate fi menținută nici în această parte, dat fiind faptul că în dispozitivul deciziei sumele date au fost încasate prin comasare cu sumele încasate de la Carolina Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc cu titlu de prejudiciu moral.

În conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar în conformitate cu dispozițiile art. 96 alin. (1), (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Prin prisma prevederilor enunțate, având în vedere că cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc se admite parțial, instanța de recurs consideră necesar de a încasa din contul Carolinei Savițchi în beneficiul SRL „Gama Avia” taxa de stat achitată la depunerea prezentei cereri de chemare în judecată și pentru cererea de apel în instanța de apel, proporțional părții admise din acțiune, în mărime de 500 de lei, or, conform ordinului de plată nr. 230 din 2 iunie 2016 SRL „Gama Avia” a achitat la depunerea cererii de chemare în judecată taxa de stat în mărime de 600 de lei și în instanța de apel suma de 412 de lei (f. d. 5, 97).

La fel, prin bonul de plată seria YL nr. 462763 din 1 iunie 2016, se confirmă că Ghenadie Balaniuc a achitat suma de 2000 de lei pentru asistența juridică acordată de către avocatul Iaroslav Istrate și suma de 638 de lei cu titlu de taxă de stat pentru depunerea cererii de apel (f. d. 4, 88, 96), ca urmare, instanța de recurs conchide că suma de 1000 de lei pentru asistența juridică acordată și suma de 250 de lei cu titlu de taxă de stat, vor fi proporționale părții admise din acțiune, sume ce și urmează a fi încasate din contul Carolinei Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre cu privire la admiterea cerinței cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzelor penale și admiterea parțială a solicitării cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă, în rest, cererea de chemare în judecată a SRL „Gama Avia” și Ghenadie Balaniuc a respinge.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Carolina Savițchi, reprezentată de avocatul Dorin Melinteanu.

Se casează integral decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă, și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă.

Se încasează din contul Carolinei Savițchi în beneficiul lui Ghenadie Balaniuc suma de 5000 (cinci mii) de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică

suportate ca urmare a examinării cauzei penale, suma de 1000 (una mie) de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză civilă și suma de 250 (două sute cincizeci) de lei cu titlu de taxă de stat, iar în total suma de 6250 (șase mii două sute cincizeci) de lei.

Se încasează din contul Carolinei Savițchi în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Gama Avia” suma de 5000 (cinci mii) de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate ca urmare a examinării cauzei penale și suma de 500 (cinci sute) de lei cu titlu de cheltuieli de judecată în prezenta cauză civilă, iar în total suma de 5500 (cinci mii cinci sute) de lei.

În rest, cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gama Avia” și a lui Ghenadie Balaniuc împotriva Carolinei Savițchi cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă, se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Ala Cobăneanu